

používajú aj v skloňovaní pôvodne mäkkých adjektív, zámen, čísloviek, napr. zámenné tvary v gen pl. *jex, mojex*, dat. pl. *jem, mojem*, adjektívne *nižněm, nižněx*.

Nemožno poprieť, že v štruktúre sotáckeho vokalizmu sa doteraz uchovali prvky paralelné so zakarpatskými ukrajinskými nárečiami či prvky, ktorých komplikovaný vývin podmienil práve ukrajinský vplyv.

Bez komplexného hodnotenia sotáckej problematiky vo východnej časti východoslovenských nárečí však nemožnorobiť závery o kvalite a charaktere ich prepojenia so zakarpatskými ukrajinskými nárečiami.

Literatúra

CZAMBEL, S.: Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov. Turčiansky Sv. Martin 1906

DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, J.: Východoslovenské nárečia z aspektu ukrajinsko-slovenských jazykových kontaktov. In: *Naukovi zapysky 18, Sojuz rusiniv-ukrajinciv Slovac'koi respubliky, Prešov 1993, s. 93–113.*

HANUDELOVÁ, Z.: Terytorialne členovaňňa leksičnoji systemy ukrajins'kych hovirok Schidnoji Slovaččyny. In: *Problemy súčasnoji arealohiji, Kyjiv, Naukova dumka 1994, s. 95–101.*

LATTA, V.: Slovac'ko-ukrajins'ka movna meža. In: *Naukovi zapysky 8–9, Priasiv 1979–1981, s. 92–105.*

LATTA, V.: Atlas ukrajins'kych hovoriv Schidnoji slovaččyny. Vydalo SPN v Bratislave, odbor ukrajinskej literatúry v Prešove 1991. 552 s.

LIPTÁK, Š.: Príspevok k sotáckej problematike vo východoslovenských nárečiach. In: *Jazykovedný zborník FF UPJŠ v Prešove, 2, 1969, s. 13–23.*

LIPTÁK, Š.: O výskume akcentu na slovensko-ukrajinskom jazykovom rozhraní. In: *Naukovi zapysky 18, Sojuz rusiniv-ukrajinciv Slovac'koi respubliky, Prešov 1993, s. 113–121.*

KRAJČOVIČ, R.: Vývin slovenského jazyka a dialektológia. Bratislava, SPN 1988.

PANKEVIČ, I.: Ukrajins'ki hovory Pidkarpats'koi Rusi i sumežnych oblastej. Praha, Orbis 1938. 546 s.

ŠTOLC, J.: Slovenská dialektológia. Bratislava, Veda 1994, 177 s.

ŽYLKO, F.: Narisy z dialektolohiji ukrajins'koi movy. Kyjiv, Rad'ans'ka škola 1955. 315 s.

Slovenská frazeológia s komponentmi – názvov peňazí

Jastremska Zoriana

Ukrajina

Vo frazeológii sa vo veľkej miere odráža minulosť národa a zachováva sa veľký počet zastaraných jednotiek jazyka. Potvrďuje to svojím výskumom aj R. N. Popov, keď konštatuje, že v súčasnom ruskom jazyku je asi tisíc frazém s archaickými lexikálnymi alebo gramatickými jednotkami (Popov, 1976, s. 3). Chceme sa pristaviť pri slovenských frazeologických jednotkách (FJ), ktorých komponenty pomenúvajú peniaze. Súčasťou slovenských FJ sú tieto názvy peňazí:

Babka – drobná minca malej hodnoty; pochádza z malej striebornej uhorskej mince, uhorského denára, a čiernych peňazí zo 16. storočia.

Dukát – zlatá uhorská minca. V Uhorsku a Česku sa razenie dukátov začalo približne v rokoch 1325–1326.

Grajciar – drobná strieborná, neskôr (od 18. storočia) medená minca s hodnotou 1,6 rýnskeho zlatého. Názov pochádza od viedenského štítu s krížom (Kreuz), ktorý je na minci znázornený.

Grešľa – drobný groš starej rakúsko-uhorskej meny, štvrt' groša. Slovo grešľa pochádza z nem. slova Gröschel (grošík, malý groš).

Groš – strieborná minca hodnoty niekoľkých denárov, hlavne 1,2 rýnskeho zlatého. Podľa numizmatických slovníkov slovo **groš** pochádza z lat. grossus – veľký.

Halier – názov pochádza z nemeckého mesta Halle, kde sa približne v roku 1230 sa začali tieto mince raziť. Najprv to boli denáre so znázornením kríža a ruky a vážili 0,5 gramu. Nový halier sa objavil v roku 1892 ako 1/100 (jedna stotina) rakúsko-uhorskej peňažnej jednotky – koruny. Halier sa rovnal 1/2 grajciara.

Koruna – názov mnohých stredovekých európskych mincí, pochádzajúci zo znázornenia koruny na minci. Rakúsko-uhorská koruna obiehala (platilo sa ňou) aj na území Slovenska. Od roku 1892 do roku 1918 sa rovnala 100 halierom.

Rýnsky – rakúsko-uhorský gulden. Keď mal rakúsko-uhorský gulden hodnotu 2 korún, ľudia podľa tradície nazývali „rýnskym“ 2 koruny.

Toliar – veľká strieborná minca, ktorej pomenovanie pochádza z druhej časti názvu českého mesta Joachimstal, kde bola prvýkrát vyrobená v roku 1518.

Turák – Slovník slovenského jazyka (IV, s. 613) udáva dva významy tohto slova:

1. drobný peniaz v bývalom Rakúsko-Uhorsku majúci hodnotu pol druhu grajciara,
2. malý, drobný peniaz, peniaze vôbec.